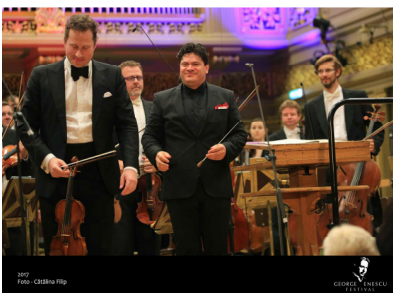

Festivalul George Enescu (II). În continuare

(Costin Popa – 13 septembrie 2017)

Următoarele trei zile (6-8 septembrie) au prilejuit noi întâlniri cu mari ansambluri, mari interpreți, după primele ce au succedat inaugurării. Parada vedetelor a continuat.

SIMFONICE

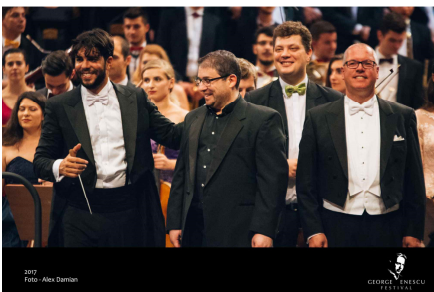
Nikolay Znaider,
Cristian Măcelaru
(foto Cătălina Filip)

- În ultimii ani, dirijorul Cristian Măcelaru a fost frecvent prezent pe podiumurile de concerte ale Ateneului Român și Sălii Radio, în paralel cu consistenta carieră internațională pe care o desfășoară. În festival, a condus la Ateneu două concerte ale Czech Philharmonic Orchestra, prilejuri de reconfirmare a atenției și minuțiozității acordate aparatului instrumental, impulsivității gesturilor, la care participă cu toată ființa, dedicat marilor avântări. Elocvente s-au arătat desfășurările în tutti, servite cu masivitate de sunet ale Concertului pentru vioară în Re major, op.77 de Brahms și întreaga Simfonie nr.4 de Bohuslav Martinů.

Solistul serii, Nikolay Znaider, a avut o abordare mai rece, întrucâtva exterioară, dar doveditoare a virtuozității asociate tehnicii remarcabile, îndeosebi în partea a doua, „Adagio”.

Cu o seară înainte, Măcelaru și ansamblul ceh au oferit un program Enescu (Suita nr.3 pentru orchestră în Re major, op.27 „Săteasca”), Șostakovici (Concertul nr.1 pentru violoncel și orchestră în Mi bemol major, op.107, solist promițătorul Valentin Răduțiu, laureat al ediției 2011 a Concursului Internațional „George Enescu”), Dvořák (Simfonia nr.8 în Sol major, op.88).

- Prezentat de Daniel Barenboim la anterioara ediție festivalieră drept asistentul său la Berlin, Domingo Hindoyan a revenit în 2017 spre a ridica bagheta pentru un program Beethoven, în compania Orchestrei Naționale Române de Tineret, la Sala Mare a Palatului.

Domingo Hindoyan, Daniel
Boaz,
Ștefan Vinke(foto Alex Damian)

În Concertul nr.1 pentru pian și orchestră în Do major, op.15, tânărul dirijor a arătat că încă parcurge o perioadă de căutări stilistice, fapt verificat și prin lectura rezervată Simfoniei a IX-a în re minor, op.125. Venezuelean rezident în Elveția, are gestică îngrijită, mai mult moale decât incisivă, în condițiile în care afișează o bună tehnică. Posedă un amorfism care nu îl prezintă drept un temperamental, cu toată originea sa latino-americană. Tempo-urile, uneori prea rapide, pierd evidențierea planurilor sonore. Are totuși calități care merg spre perfecționare. Parcă influențat de șeful de orchestră, pianistul argentinian născut în Venezuela, Sergio Tiempo, a dus la bun sfârșit discursul muzical cu prea multă discreție, ușor neglijent și fără pregnanță.

Cât privește ansamblul instrumental, l-a guvernat ambiția, dar nu a împiedicat partida de alămuri să derapeze sistematic încă de la introducerea părții prime a concertului, cu recidive în părțile primă și terță ale simfoniei. Ambiția de care aminteam, cred că a fost stimulată de programarea tinerilor români în seria „Mari orchestre ale lumii”, ceea ce este dător de speranțe.

Anna Samuil, Roxana
Constantinescu, Ion Iosif Prunner
(foto Alex Damian)

În context, partida de coarde, realmente remarcabilă, s-a autoimpulsionat spre a cânta diafan și vaporos în mișcarea a doua a simfoniei, după cum tema cantabilă a părții a treia din același opus a fost bine modelată, alături de celebrul desen melodic expus de violoncele și reluat de violine, în ultima parte. Orchestra Națională Română de Tineret se află pe drumul cel bun.

Cvartetul solistic a rămas dator în proporție de 75%. Păcat că partitura nu este deloc ofertantă pentru mezzosoprană (aici, Roxana Constantinescu, un glas frumos și cultivat). Baritonul Daniel Boaz n-a conferit greutate și măreție în arhetipala rostire „O Freunde, nicht diese Töne”, în timp ce tenorul Stefan Vinke a început voalat intervenția ce-i revine „Froh, froh, wie seine Sonnen...”, compensând prin acutele (Si bemol) punctate pătrunzător, grație specificului wagnerian al vocii. Cât privește prestația sopranei Anna Samuil, mult așteptata vocaliză cu Si natural înalt a vizat mai mult rigiditatea decât transparența.

Corul Filarmonicii bucureștene a redat familiara partitură cu aplombul binecunoscut, în pregătirea lui Ion Iosif Prunner.

Momentul de artă pură...

Matthias Goerne,
Manfred Honeck
(foto Alex Damian)

...al primei serii propuse de Pittsburgh Symphony Orchestra (dirijor Manfred Honeck) a venit prin interpretarea de către baritonul Matthias Goerne a șapte lieduri din ciclul „Des Knaben Wunderhorn” („Cornul fermecat al băiatului”) de Mahler. Cu voce generos timbrată, artistul a creat o atmosferă intimă, ca o confesiune înveșmântată în adierea visării, ca o mireasmă. A ales să cânte într-un mezzoforte fluid precum zefirul, cu unele note înalte moi, cvasi-tenorale și altele grave, consistente. „Gute Nacht” („Noapte bună”), ultima zicere, a încheiat prestația lui Goerne, făcând-o de neuitat.

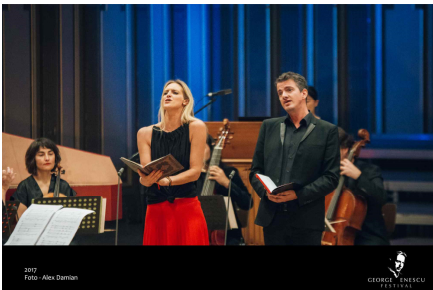
Deși cu alămuri (corni, trompete) obosite după călătoria prelungită cu avionul, care a întârziat destul de mult începerea concertului, ansamblul american a expus un pachet de „cordari” de primă mână. Însuși concertmaestrul s-a remarcat în intervenția din fantezia pe teme din „Rusalka” de Dvořák (aranjament al dirijorului, alături de Thomas Ille), în care i-a revenit secvența cunoscutei arii „Měsíčku na nebi hlubokém”. În condițiile date, programul a mai cuprins Simfonia a VI-a în si minor, op.74 „Patetica” de Ceaikovski și, după binemeritata odihnă, în seara următoare, a avut-

o ca solistă pe vechea cunoștință de la festivalul anterior, renumita Anne Sophie Mutter, în Concertul pentru vioară și orchestră în la minor, op.53 de Dvořák. În completare, s-a cântat Uvertura de concert pe teme în caracter popular românesc în La major, op.32 de Enescu și Simfonia I-a în Re major de Mahler.

Pittsburgh Symphony Orchestra, un ansamblu de prestigiu și bună calitate.

O formație atipică

Se numește „L'Arpeggiata” și, după program, Händel și Vivaldi, a părut barocă, dar cum unele piese erau denumite improvizații, se puteau deschide porți neașteptate. Surprinderea a fost mare când „swing”-ul de jazz și-a făcut loc în tălmăcirea paginilor orchestrale. Ne aflam în fața unei „crossover music”, posibilă de redat datorită unor instrumentiști de excepție, printre care excelenții Gianluigi Trovesi (clarinet), Doron Sherwin (cornet), Sergey Saprichev (percuție) ș.a., stăpâni pe ritmurile specifice. Toți sub conducerea Christinei Pluhar, interpretează și la teorbă.

Celine Scheen,
Philippe Jaroussky
(foto Alex Damian)

Concepută în mare măsură în flux continuu, unitar, succesiunea ariilor și duetelor („Amadigi di Gaula”, „Semele”, „Il trionfo del tempo e del disinganno”, „Alcina”, „Rodelinda”, „Rinaldo”, „Faramondo”, „Giulio Cesare”), pigmentată cu uverturi (oratoriul „Solomon”, opera „Alcina” de Händel), inclusiv cu Concertul pentru coarde și continuo în sol minor RV 157 de Vivaldi, a creat o atmosferă plină de farmec, în care cei prezenți erau chemați să accepte formula. Indiferent de decizie, sunt convins că toți au fost impresionați de profesionalismul orchestrei, al individualităților instrumentale remarcabile, virtuoză, cu dublă specializare, baroc, jazz și nu numai. Am descoperit și sonuri africane, iar la final ritmuri gen pop-rock.

Poate că un asemenea proiect nu ar fi fost posibil și atractiv, dacă nu i-ar fi avut cap de afiș pe renumitul contratenor Philippe Jaroussky și pe soprana Céline Scheen, mai puțin cunoscută la noi. Două glasuri de excepție, doi demni reprezentanți ai culturii vocale baroce.

Pentru Jaroussky, delicatețea sopranilă este pusă în slujba expresiei evocatoare, duioase, descriptive. Lamento-urile au implorație pasională transpusă în rugă, legato-ul este prelung, grație unei tehnici ideale de respirație. Virtuozitatea vine pe aripi învolburate, ornamentațiile, gamele cromatice au viteză amețitoare. Măiestrie dusă la extrem.

În coordonate similare, Céline Scheen, cu glas chiar mai rotund decât al contratenorului, a expus desene elegante, contemplative, iar lamento-urile au venit cu nuanțări extreme, prin vocalizări în cânt „spianato di grazia”, esență barocă, preluată de belcantiști mai târziu. Finețea de sunet a dominat.

Dialogurile celor doi au frizat armonizarea sonoră ideală, rafinamentele îngemănate, dialogurile și accentuările delicate, împletirile afectuoase. Sublimă artă vocală.

La final, o mărturisire. Cu excepția secvențelor vocale, nu am vibrat la ceea ce s-a titrat „Händel goes wild” („Händel se dezlănțuie”), chiar dacă însuși Jaroussky a numit „L'Arpeggiata” – „A crazy ensemble” („Un ansamblu nebunesc”). Rămân la barocul pur, nealterat.

Mozart teatralizat la Ateneu

Anicio Zorzi Giustiniani,
Jean Sebastian Bou, Robert
Gleadow
(foto Andrei Gîndac)

A fost în noaptea dedicată unei opere în concert, „Così fan tutte” de Mozart, propusă în interpretarea orchestrei Les Musiciens du Louvre și a unor soliști mai puțin cunoscuți în România. Nu a contat, la final au devenit vedete îndrăgite.

Până la ora 2, publicul a sorbit cu nesaț muzica, vocile și... teatrul. Da, teatrul, întrucât concertul s-a transformat într-un adevărat spectacol „semi-staged”, podiumul a devenit scenă de operă, iar cântăreții și-au arătat virtuțile actricești pentru care ar putea fi invidiați de orice regizor, orice director de teatru, liric sau nu. Dramaturgia de „opera buffa” a fost înfățișată fără fisură, s-a jucat extraordinar, cu vervă izvorâtă din elanul tineresc propriu unor juni sau aproape juni, însă bine formați vocaliști.

Toți au jucat ca mari actori, cu spontaneitate și naturalețe, debordant, neobosit, atenți la fiecare detaliu de atitudine, gestică, mimică, conturând personaje adevărate, moderne, dăruite expresiei teatrale și, bineînțeles, muzicale. Și dacă inspiratori au fost Mozart și libretistul Lorenzo da Ponte, motorul lecturii, al întregii serate, s-a dovedit a fi, cum era de așteptat, renumitul Marc Minkowski.

Cu tempo de mare alertețe, expus de la primele măsuri ale uverturii, susținut cu brio pe parcurs, dirijorul a condus aparatul orchestral – solistic – coral într-un vârtej dezlănțuit, captivant, destins. Instrumentiștii au cântat compact, echilibrat și, dacă nu ar fi fost accidentele (din păcate, insistente) la alămuri, perfecțiunea lor sonoră ar fi dominat. Accelerando-urile finalurilor celor două acte au ridicat sala în picioare.

Marc Minkowski,
Anna Maria Labin, Serena
Malfi
(foto Andrei Gîndac)

Există o cheie în derularea discursului muzical la Mozart și nu numai, cultura recitativului. Susținuți de clavecin, toți soliștii au rostit expresiv importante pagini, în ziceri pline de sensuri, cu accentuări și subtilități, într-o derulare fluidă, fără timpi morți. Aparté-urile au fost cuceritoare, fermecătoare, iar concertul – spectacol a curs admirabil, antrenant.

Prin distribuire, am făcut cunoștință cu Ana-Maria Labin (Fiordiligi), născută în România. Soprana are un glas liric strălucitor, cu capacități de abordare a agilităților, chiar cu energie și bravură, cu pianissime. Au probat-o aria din primul act, rondo-ul din cel de-al doilea, duetele cu Dorabella, cu Ferrando, terțetul „Soave sia il vento”, ca un lamento, alături de aceeași Dorabella și Don Alfonso.

Mezzosoprana Serena Malfi (Dorabella), cu voce plăcut timbrată, sopranilă, a cântat cu vehemență aria „Smania implacabili”, a conferit culoare de expresie părților ce-i revin.

Cu glas impozant, puternic, baritonul Robert Gleadow a adus personajului Guglielmo dinamism, impetuositate, dar și varietate de atitudini, dintre care umorul n-a lipsit.

Fără să impresioneze în primul rând prin timbralitate, tenorul Anicio Zorzi Giustiniani (Ferrando) a cântat cu maximă eleganță, expunând o frazare impecabilă, lungă, îndeosebi în aria din primul act și ajungând până la inflexiuni „di grazia” ce au dat poetică și delicatețe celei de-a doua strofe. Cavatina din actul secund a primit o tălmăcire virulentă.

Giulia Semenzato
(foto Andrei Gîndac)

Important stilist și colorist, baritonul Jean-Sebastien Bou i-a conferit lui Don Alfonso rafinamente extreme în expunerea discursului melodic și, când a fost cazul, a devoalat un glas de mare generozitate, rotund și solid, ce a umplut sala Ateneului. Delicioasa și nostima Despina a primit prin vocea și personalitatea Giuliei Semenzato tot ceea ce era nevoie. Soprană lirico-lejeră, agilă, cu pianissime frumoase, a cântat cu dezinvoltură cele două arii, precum și multe intervenții din partitură, a pendulat între eroi și eroine, ca un adevărat „factotum” simpatic, încântător.

Ca în orice seară în care emoționalitatea se situează la cote maxime, Beckmesser-ii pot găsi unele sonorități grave mai surde (Fiordiligi), intonații sub tonul just (Guglielmo), o acută ambițioasă adăugată (Despina), dar neconcentrată, portamente sau atacuri luate „pe dedesubt”. Întregul, mare realizare a celor de pe podium, nu a fost tulburat. Mark Minkowski, un vrăjitor!